

ZCC de Collserola

PROGRAMA DE SEGUIMENT DE LES
POBLACIONS DE SENGLAR A CATALUNYA

TEMPORADA 2021-2022

Informe per a les colles participants

PROGRAMA DE SEGUIMENT DE LES POBLACIONS DE SENGLAR A CATALUNYA ZCC DE COLLSEROLA – TEMPORADA 2021-2022

Entitats promotores del Programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya:

- Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (DACC).
Direcció General d'Ecosistemes Forestals i Gestió del Medi
- Diputació de Barcelona – Oficina Tècnica de Parcs Naturals

Coordinació del seguiment a la ZCC de Collserola:

Josep Maria López i Joan Roldán. Director i tècnic de la Zona de Caça Controlada de Collserola.

Anotació de dades de les batudes:

Colles senglanaires de Cerdanyola del Vallès, Sant Feliu de Llobregat i Sant Just Desvern.

Autors de la memòria:

Joana Colomer, Carme Rosell, Ferran Navàs i Berta Pericas, amb la col·laboració d'Anna Colomer.

MINUARTIA

Setembre de 2022

ÍNDEX

1. EL PROGRAMA DE SEGUIMENT DE SENGLAR A CATALUNYA	1
2. PARTICULARITATS DE LA ZCC DE COLLSEROLA	3
3. COLLES PARTICIPANTS I ESFORÇ DE CAÇA A LA ZCC DE COLLSEROLA	4
4. NOMBRE DE CAPTURES I DENSITAT DE SENGLAR	6
5. CARACTERÍSTIQUES DELS SENGLARS CAÇATS.....	8
6. DADES COMPLEMENTÀRIES SOBRE CAPTURES I MORTALITAT DE SENGLAR	9
7. OBSERVACIONS DE CABIROLS I ALTRES UNGULATS A LES BATUDES.....	11
8. RESUM D'INDICADORS I RECOMANACIONS	12

1. EL PROGRAMA DE SEGUIMENT DE SENGLAR A CATALUNYA

El Programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya es va iniciar la temporada 1998-1999, fa **24 anys**, seguint el model implantat a la Zona Volcànica de la Garrotxa vuit anys abans. Actualment integra **22 observatoris** (Figura 1).

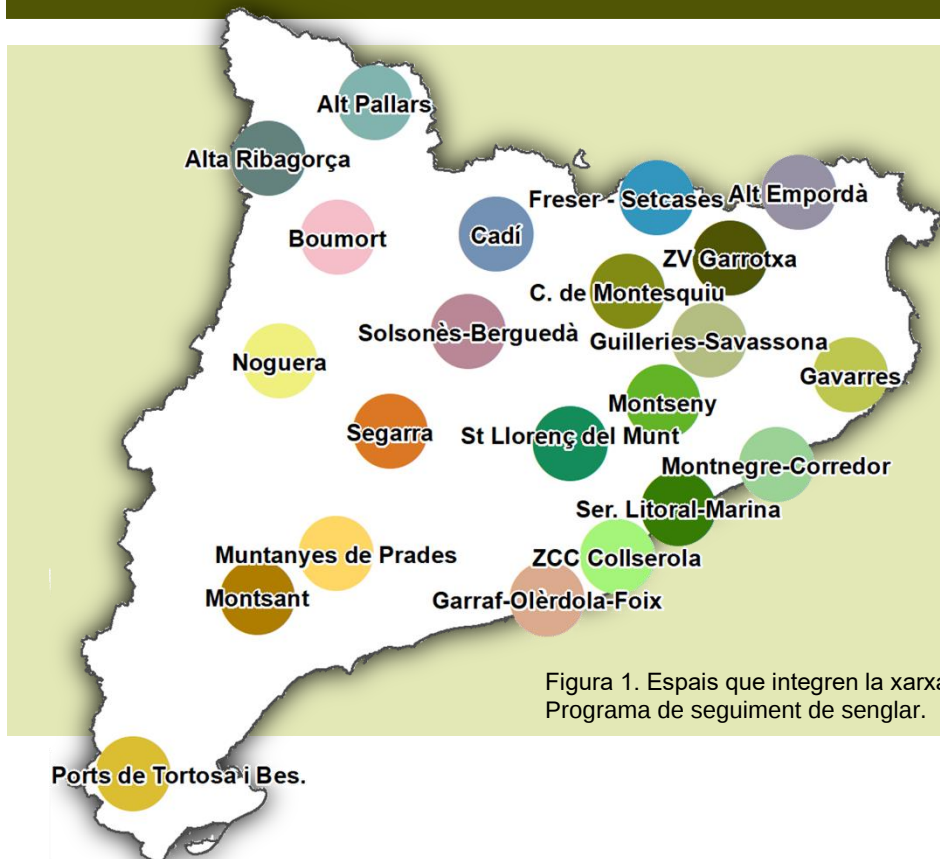
La Zona de Caça Controlada de Collserola s'incorporà al Programa ara fa 15 anys, la temporada 2007-2008.

En cada observatori s'hi analitza l'evolució de les poblacions de senglar a partir de dades individualitzades de totes les batudes fetes durant el període hàbil de caça. El seguiment és possible gràcies a la col·laboració de colles de caçadors d'arreu del país, que faciliten les dades necessàries. En tots els espais s'aplica la mateixa metodologia. Així es disposa d'un registre comparable de l'evolució de les poblacions de senglar –i de la seva caça– i es poden definir les mesures de gestió més adequades a cada situació. La descripció de mètodes i els resultats globals del Programa es poden consultar a l'informe anual que es troba a la web del DACC i a la web www.senglar.cat.

L'augment de les poblacions de senglar a Catalunya, com arreu d'Europa, justifica la necessitat de disposar d'un seguiment acurat i a llarg termini en llocs representatius de diferents paisatges del país. Actualment, **l'objectiu de gestió de senglar es centra en aconseguir controlar la seva expansió i els danys que comporta** a l'agricultura, accidents en carreteres i presència en zones urbanes, entre altres. En el context de la prevenció de la Pesta Porcina Africana, la Comissió Europea també ha recomanat aplicar mesures per controlar les poblacions de senglar a Europa.

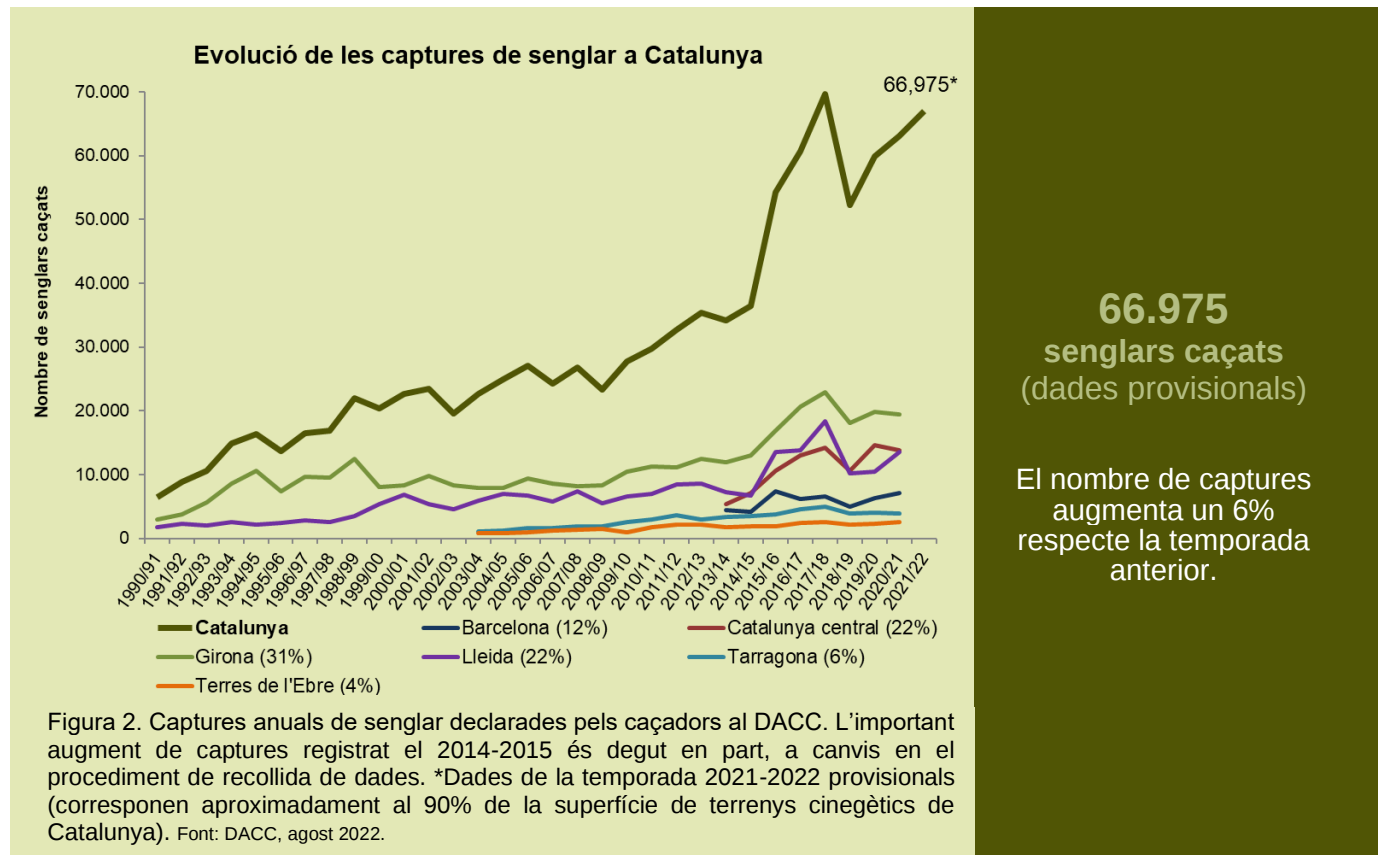
La cooperació de caçadors, tècnics i administracions en el marc del Programa de seguiment de senglar és clau per poder definir i aplicar les millors pràctiques de gestió d'aquesta espècie.

Espais del Programa de seguiment de senglar

La Figura 2 mostra l'evolució en les captures de senglar a Catalunya segons la memòria anual d'activitats cinegètiques del DACC. En aquesta memòria s'inclouen les captures realitzades durant el període hàbil en Àrees Privades de Caça, Reserves Nacionals de Caça i Zones de Caça Controlada, així com les captures efectuades a l'estiu i notificades mitjançant el formulari web de comunicacions de caceres per danys a l'agricultura.

La temporada 2021-2022 el nombre de senglars caçats a Catalunya ha augmentat un 6% respecte la temporada anterior, tot i que encara falten dades del 10% de terrenys cinegètics (les dades per demarcacions no estan disponibles per a aquest període; al gràfic es faciliten les de la temporada anterior).

La col·laboració de les colles senglanaires en l'anotació de les dades és essencial per portar a terme el seguiment. La seva constància en la participació dona una gran fiabilitat als resultats obtinguts.

2. PARTICULARITATS DE LA ZCC DE COLLSEROLA

La ZCC de Collserola és un espai atípic entre els observatoris del Programa de seguiment de senglar:

- La superfície de seguiment és de només 3.000 ha (veure apartat 3), mentre que la mitjana de la resta d'observatoris se situa per sobre de les 25.000 ha. A més, la superfície de la ZCC està distribuïda en dos sectors separats i que estan envoltats per una àmplia superfície d'hàbitats forestals disponibles per al senglar. La superfície total del Parc natural de Collserola és de gairebé 8.300 ha, corresponent en més del 80% a boscos i matollars.
- La caça en aquest espai està fortament regulada per reduir els conflictes amb l'intens ús públic del Parc. Anualment s'organitzen a la ZCC un nombre reduït de batudes, controlades per les administracions. En l'actualitat es realitzen un màxim de cinc batudes en cada municipi que forma part de la ZCC i no se'n porta a terme cap ni a Molins de Rei, el Papiol o Sant Cugat del Vallès. En realitat, per tant, la superfície de què s'obtenen dades no és el conjunt de la ZCC, sinó notablement inferior.
- Més enllà de les batudes organitzades a la ZCC durant el període hàbil, a la Serra de Collserola s'hi caça amb altres sistemes i en espais fora de la ZCC (veure apartat 5).
- A Collserola hi ha un important contingent de senglars habituats a les persones, que busquen aliment en àrees urbanes i periurbanes. Els conflictes que provoquen aquests animals obliguen a utilitzar mètodes de captura diferents de la caça.

Aquestes particularitats obliguen a interpretar amb prudència els resultats de l'estima de densitat (obtinguda amb la mateixa metodologia que en la resta d'observatoris). Això és degut a que els indicadors es basen en un nombre molt reduït de batudes que a més, s'han portat a terme en una superfície molt petita. Així, les variacions que s'observin poden estar causades per desplaçaments del senglar entre la ZCC i sectors del seu entorn en els quals no s'aplica seguiment, o bé per la incidència de l'alt nombre de captures realitzades a l'entorn de la ZCC mitjançant tècniques diferents de la caça en batuda.

3. COLLES PARTICIPANTS I ESFORÇ DE CAÇA A LA ZCC DE COLLSEROLA

A la temporada 2021-2022 **han participat en el seguiment les 3 colles de caçadors** que actualment cacen a la Zona de Caça Controlada de Collserola, una menys que la temporada anterior (veure Taula 1). Aquestes han anotat les dades en les *Fitxes de jornada de batuda de senglar*, en què es recull la mateixa informació que en els *Carnets de colla senglanaire* que s'utilitzen en la major part d'observatoris del Programa de seguiment de senglar.

Taula 1. Colles participants a la ZCC de Collserola durant la temporada 2021-2022.

Collserola – Vallès Occidental	Collserola - Baix Llobregat
Cerdanyola del Vallès	Sant Feliu de Llobregat
	Sant Just Desvern

La Taula 2 mostra una síntesi de les dades referents a l'activitat cinegètica. L'evolució de les batudes per superfície i del nombre de caçadors participants en cada cacera a la ZCC de Collserola es mostren a les Figures 3 i 4. La Figura 5 mostra la distribució mensual de les batudes al llarg de la present temporada.

Amb l'objectiu d'estandarditzar el sistema de càlcul i que els indicadors de seguiment siguin comparables amb altres temporades i zones, s'analitzen només les batudes fetes durant el període hàbil.

Taula 2. Superfície cinegètica i esforç de caça a la ZCC de Collserola en la temporada 2021-2022.

Superfície de terrenys cinegètics	3.021 ha
Àrees cinegètiques	ZCC Collserola
Període hàbil de caça	5-set-2021 a 27-mar-2022 (ARP/905/2021, de 29 de març)
Total de batudes anotades	15
Batudes per superfície	0,5 batudes/km ²
Batudes per colla	5 batudes/colla
Mitjana de caçadors participants en cada batuda	36 (mín. 27 - màx. 49)
Mitjana de gossos utilitzats en cada batuda	37 (mín. 10 - màx. 63)

Evolució de les batudes per unitat de superfície

Figura 3. Evolució del nombre de batudes per km² a la ZCC de Collserola.

0,5

Batudes/km²

La pressió de caça es manté en valors baixos per la forta regulació existent a la ZCC.

Evolució de la participació en les batudes

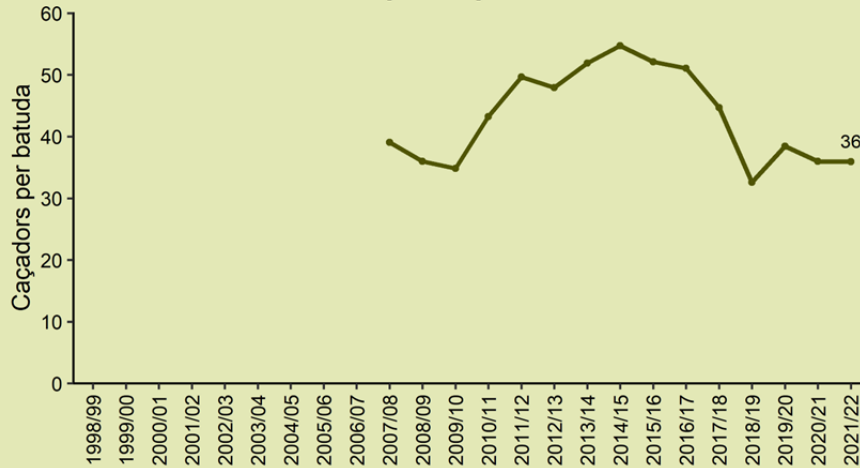

Figura 4. Evolució del nombre de caçadors per batuda a la ZCC de Collserola.

36

Caçadors/batuda

Valor similar al de les dues darreres temporades, molt per sota dels màxims assolits al llarg del seguiment.

Distribució mensual del nombre de batudes

Temporada 2021-2022

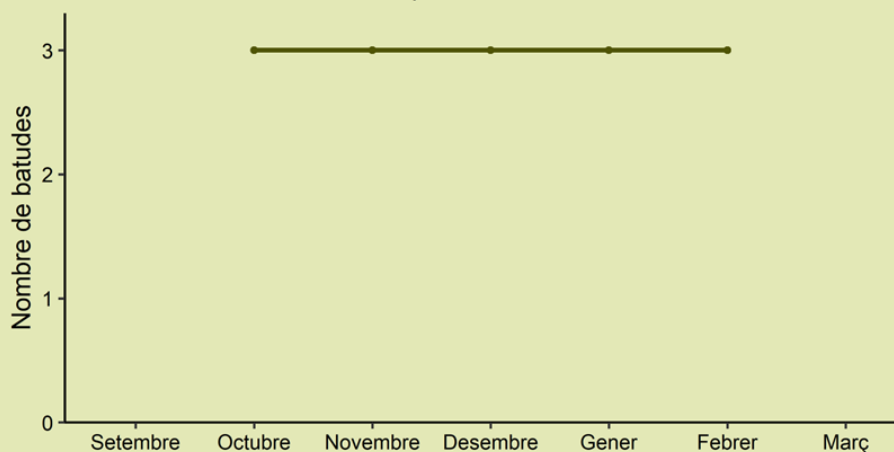

Figura 5. Batudes mensuals realitzades a la ZCC de Collserola la temporada 2021-2022.

3

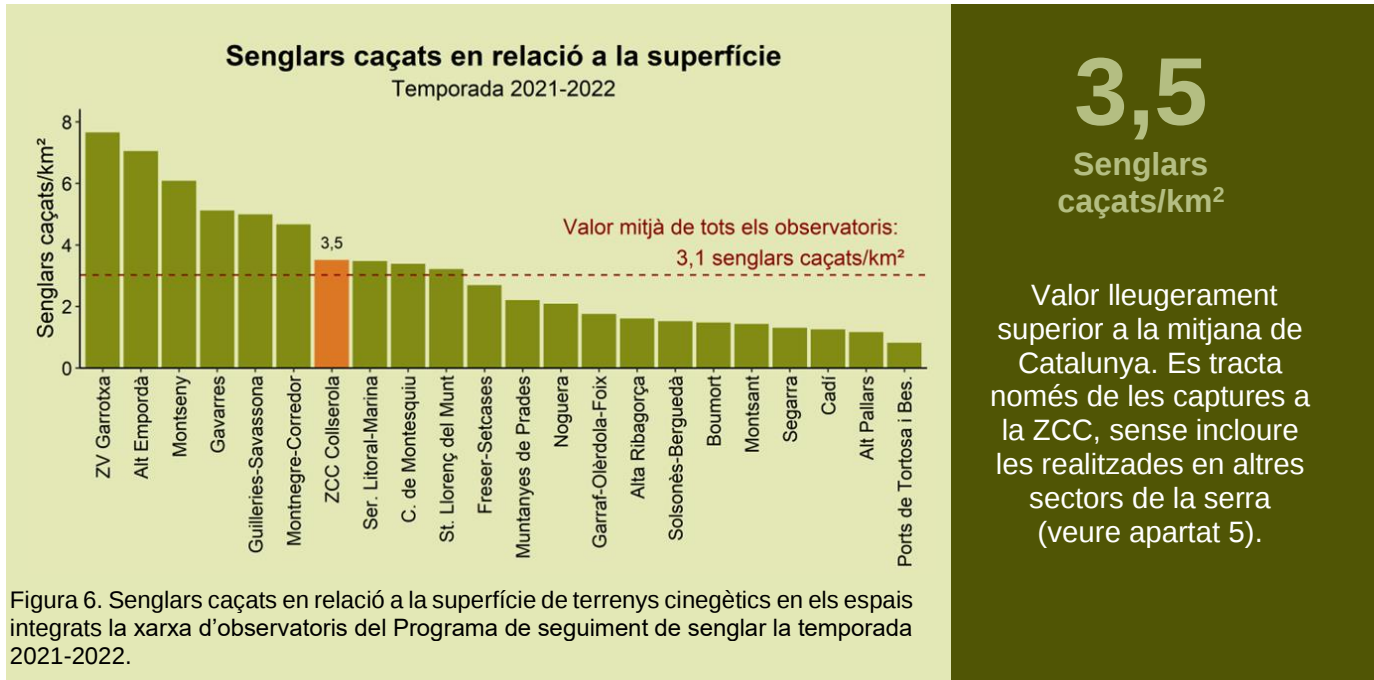
Batudes/mes
(octubre-febrer)

L'activitat cinegètica s'ha mantingut estable al llarg dels mesos i s'han pogut realitzar totes les batudes programades. No s'ha caçat al setembre, ni al març.

4. NOMBRE DE CAPTURES I DENSITAT DE SENGLAR

4.1 Senglars caçats en relació a la superfície de terrenys cinegètics i efectivitat de caça

Durant la temporada 2021-2022, a la ZCC de Collserola s'han caçat 106 senglars, una mitjana de 7,1 senglars caçats per batuda i **3,5 senglars/km² de terrenys cinegètics** (veure Figura 6). S'han caçat de mitjana el 27% dels senglars observats a les batudes, efectivitat de caça igual a la mitjana dels darrers cinc anys de seguiment.

4.2 Densitat de la població de senglar

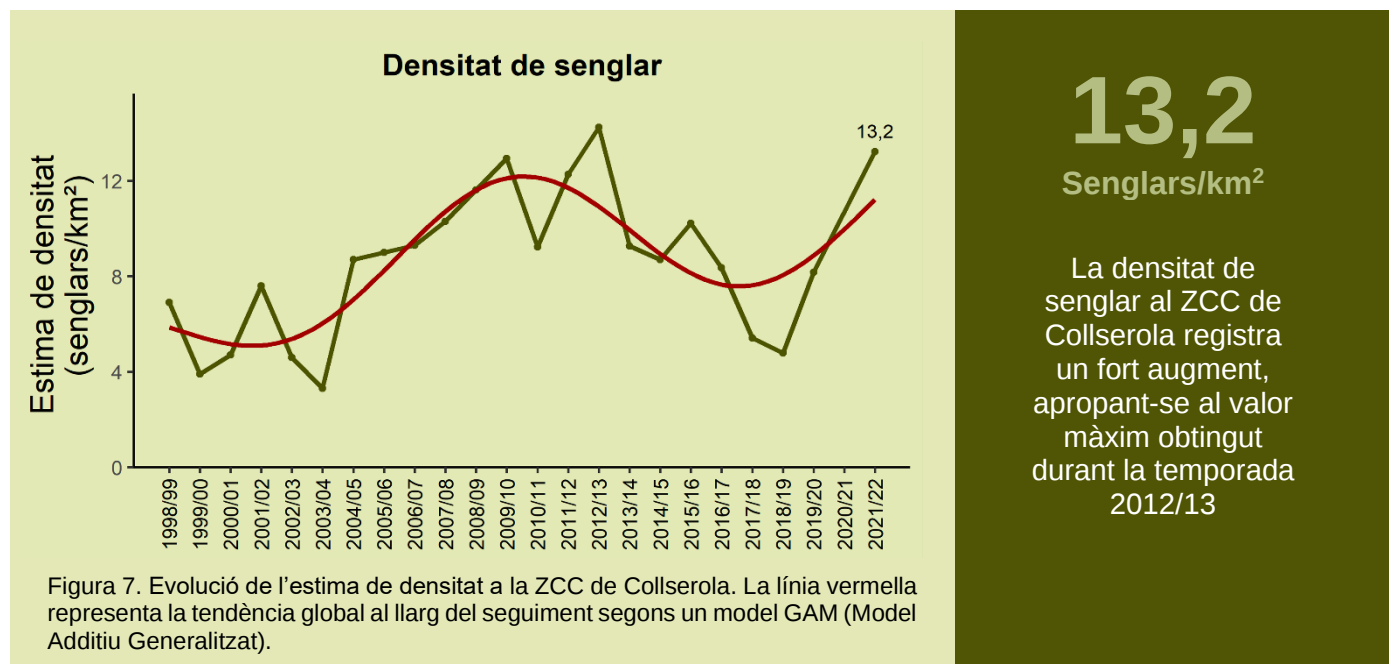
A partir de l'anàlisi de les dades aportades, s'obté una **estima de densitat a la ZCC de Collserola de 13,2 individus/km²**. Pels motius comentats a l'apartat 2, aquest valor es considera poc precís i no necessàriament reflecteix la situació al conjunt de la serra de Collserola.

Segons l'indicador de densitat, que considera el nombre de captures en relació a les batudes realitzades i la superfície de terrenys cinegètics, **la densitat de senglar augmenta al voltant d'un 50% respecte la temporada anterior** (Taula 4).

En el conjunt de Catalunya les poblacions de senglar augmenten de mitjana un 15% respecte l'any anterior, si bé amb increments molt més importants al sector nord-est del país. L'excepcional anyada d'aglà de la tardor de 2020 que va aportar una gran disponibilitat d'aliment al senglar, i el conseqüent augment de productivitat de les seves poblacions, és la principal causa que explica el fort augment de poblacions en aquestes zones. Per altra banda, a les comarques de Lleida i Tarragona, amb menys superfície de boscos productors de fruits forestals i més sequera, les densitats de senglar es mantenen majoritàriament estables i en alguns casos amb lleugeres disminucions.

Les màximes densitats de senglar a Catalunya, entre 12 i 17 individus/km², es mantenen al quadrant nord-est del país, concretament a Alt Empordà, la Garrotxa, les Guilleries, el Montseny, i sectors de serralades prelitorals, com el Montnegre i el Corredor, les Gavarres o la ZCC de Collserola. Es tracta de zones amb elevada pluviometria i grans superfícies de boscos productors de fruits forestals (alzines, roures, castanyers i faigs) i de conreus de regadiu, tots ells factors que afavoreixen una alta disponibilitat d'aliment. Amb densitats intermèdies, d'entre 6 i 10 individus/km² es troben els espais de les Serralades Litoral i de

Marina, Castell de Montesquiu, Sant Llorenç del Munt, i Freser-Setcases. Entre 3 i 6 individus/km² s'hi troben Garraf-Olèrdola-Foix, Solsonès-Berguedà, Boumort, la Noguera, l'Alta Ribagorça, i els observatoris de Tarragona (Montsant i Muntanyes de Prades). Les densitats més baixes, inferiors a 3 individus/km², es troben al Cadí, l'Alt Pallars, la Segarra i els Ports de Tortosa on l'hàbitat és menys favorable.

Estima de densitat de senglar a la xarxa d'observatoris del Programa de seguiment

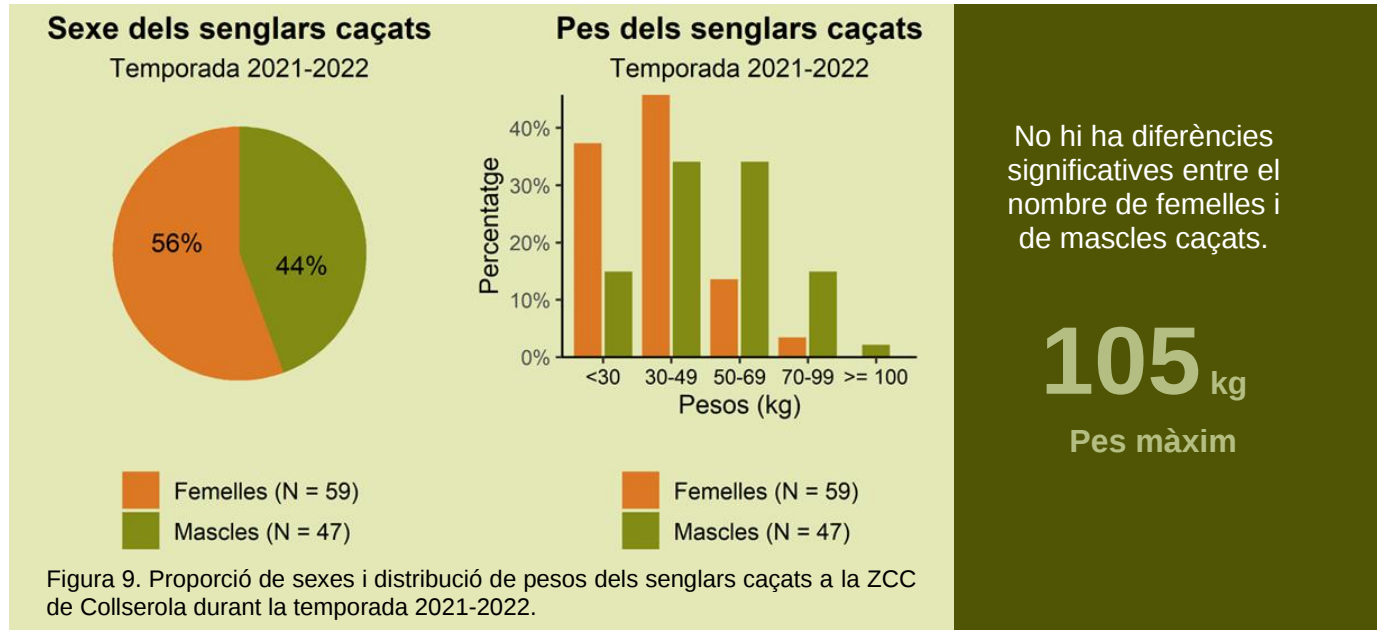

5. CARACTERÍSTIQUES DELS SENGLARS CAÇATS

5.1 Sexe i pes

Aquesta temporada s'ha caçat un nombre superior de femelles que de mascles (Figura 9) tot i que no s'observen diferències estadísticament significatives respecte la proporció esperada de captures d'ambdós sexes, que és d'un mascle per cada femella.

En conjunt, el 68% dels senglars caçats pesaven menys de 50 kg i el 9% superaven els 70 kg (Figura 9). **El pes màxim dels senglars caçats enguany a la ZCC de Collserola ha estat el d'un mascle de 105kg**, l'únic individu que ha assolit els 100 kg.

5.2 Observacions de porcs vietnamites i senglars encreuats

En alguns espais de la xarxa d'observatoris del Programa de seguiment de senglar s'enregistren porcs vietnamites i/o senglars encreuats amb porcs domèstics (vietnamites o d'altres races). Aquest no ha estat el cas de la ZCC de Collserola.

L'encreuament amb porcs no és gens desitjable, ja que contribueix a augmentar la productivitat de les poblacions de senglar i agreujar els problemes. **La Resolució de Vedes autoritza als caçadors a capturar porcs domèstics ensalvatgits i individus encreuats amb senglar** (amb clapes al pelatge o altres característiques que ho evidencien). És important capturar-los el més aviat possible i anotar la seva captura o observació als quaderns de batudes.

Des de l'any 2019 el porc vietnamita està inclòs al 'Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores' i per tant en queda prohibida la seva possessió, transport, tràfic o comerç d'exemplars vius, i s'estableixen una sèrie de controls per a la seva tinença. Les persones que tenen porc vietnamites com a mascota, granges o nuclis zoològics han de complir la normativa, evitar el seu alliberament a la natura i evitar, amb un tancament efectiu, que puguin entrar en contacte amb senglars.

6. DADES COMPLEMENTÀRIES SOBRE CAPTURES I MORTALITAT DE SENGLAR

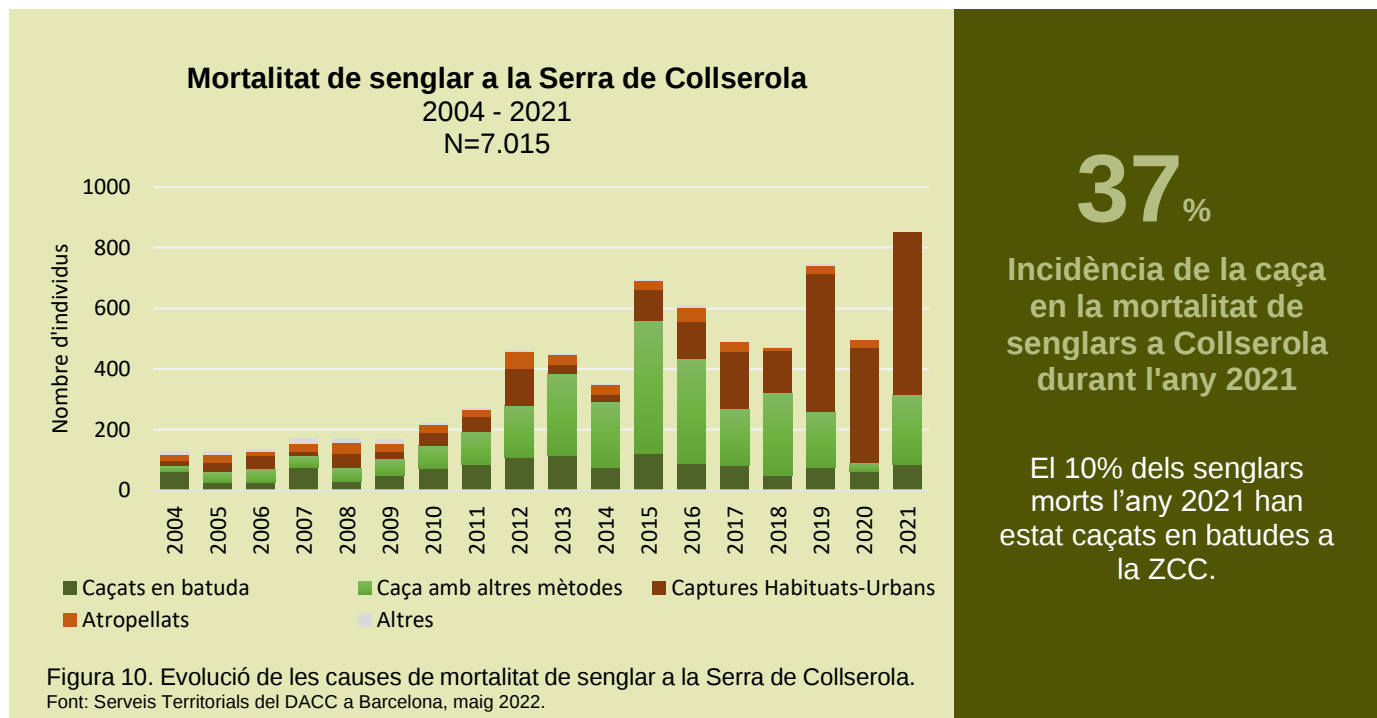
Els Serveis Territorials del DACC a Barcelona han facilitat dades de captures i mortalitat de senglar a la Serra de Collserola durant **l'any 2021** (cal destacar que en aquest cas no ens referim a la temporada de caça). En total es té coneixement de **852 senglars morts a la Serra de Collserola**, dels quals només 86 han estat caçats a les batudes a la ZCC. Es tracta del valor més alt de captures realitzades des de l'inici de les captures l'any 2004.

Considerant la superfície total del Parc Natural de Collserola, unes 8.300 ha, la mortalitat registrada suposa 10,3 senglars/km², valor que contrasta amb els 3,5 senglars/km² caçats en batudes a la ZCC. Cal destacar per tant, que els indicadors del Programa de seguiment de senglar es calculen en base a només un 10% de la mortalitat coneguda a la Serra de Collserola (senglars caçats en batudes a la ZCC, que representa un 36% de la superfície total).

A la Figura 10 es mostra l'evolució de les causes de mortalitat al llarg del seguiment. Els tres últims anys, la major part correspon a la captura d'animals habituats que causen conflictes en zones urbanes (el 2021 són 535 individus, el 63% del total). Aquestes captures les realitzen empreses especialitzades contractades pels ajuntaments. El valor de 2021 representa un augment del 41% respecte l'any 2020, amb 379 individus capturats.

La caça, ja sigui en batuda o altres mètodes, representa el 2021 un 37% de la mortalitat coneguda. S'ha produït un important augment respecte la temporada passada, afectada per la incidència de la COVID-19, però es manté per sota de temporades anteriors -havia arribat a representar més d'un 80% de la mortalitat entre els anys 2013 i 2015. Dels senglars caçats el 2021, poc més d'una quarta part es van abatre en les batudes realitzades a la ZCC durant el període hàbil (27%, veure Figura 10), mentre que el 73% restant es van abatre mitjançant aguait nocturns. Des de l'any 2011 les captures en batuda a la ZCC representaven un percentatge menor que les altres modalitats de caça.

No es disposa de dades de cap individu atropellat.

Recordeu d'anotar a totes les dades de senglars, cabirols o altres ungulats que es trobin morts, sigui atropellats, ofegats o per causa desconeguda.

Important

Degut a l'alerta per Pesta Porcina Africana a Europa (cap cas a Catalunya)

**Si trobeu un senglar mort per causa desconeguda, no el toqueu
i aviseu a**

Agents Rurals – Tel 93 561 70 00

7. OBSERVACIONS DE CABIROLS I ALTRES UNGULATS A LES BATUDES

En els *Fitxes de jornada de batuda de senglar* s'anoten també les observacions d'altres espècies de mamífers durant la realització de les batudes a la ZCC de Collserola.

Enguany, no s'ha anotat l'observació de cap cabirol. En temporades anteriors s'havia anotat l'observació d'un individu al municipi de Cerdanyola del Vallès durant la temporada 2020-2021 i al municipi de Sant Cugat la temporada 2012-2013, tot i que es té registre d'altres observacions de cabirol a la serra de Collserola a partir de fonts diverses.

Cal recordar que la presència de cabirol a Collserola no és conseqüència de l'alliberament d'individus en aquest espai, sinó que els animals observats procedirien de l'expansió de poblacions establertes en espais propers on s'han portat a terme reintroduccions, com el Montnegre i el Corredor i el Moianès. També s'han observat cabirols al Garraf i a la Serralada de Marina.

8. RESUM D'INDICADORS I RECOMANACIONS

La ZCC de Collserola mostra una densitat de senglar elevada respecte altres observatoris inclosos al Programa de seguiment i mostra un augment important respecte les darreres temporades.

La pressió de caça a la ZCC augmenta notablement respecte la temporada anterior, que va ser excepcionalment baixa, a causa de restriccions de moviment degudes a la Covid-19.

La incidència de la caça suposa el 37% de la mortalitat total anual registrada a la Serra de Collserola, i la de les batudes a la ZCC en període hàbil, només el 10%.

Taula 4. Resultats dels indicadors de seguiment obtinguts a la ZCC de Collserola, i el valor global dels observatoris del Programa de seguiment de senglar a Catalunya per a la temporada 2021-2022.

		ZCC de Collserola	Global observatoris PSS
Activitat cinegètica	1. Batudes realitzades per unitat de superfície (km ²)	0,5	0,9
	2. Caçadors participants a les batudes	36	21
	3. Gossos participants a les batudes	37	24
	4. Efectivitat de caça: proporció dels senglars caçats en relació al total d'observats	27%	39%
Senglars capturats	5. Senglars caçats per batuda	7,1	3,8
	6. Senglars caçats per unitat de superfície (km ²)	3,5	3,1
Densitat de població	7. Variació índex de densitat relativa respecte temporada anterior	51%	15%
	8. Estima de densitat de senglar (individus /km ²)	13,2	Mín.: 2,1 (la Segarra) Màx.: 17,5 (Alt Empordà)
Sexe i pes dels senglars capturats	9. Proporció de sexes (M:F) de senglars caçats	0,8:1	0,9:1
	10. Distribució de pesos: % de femelles que superen els 30kg (efectiu reproductor)	73%	67%

Les recomanacions per a temporada 2021-2022 són les següents:

- **Cal seguir aplicant mesures per reduir -o estabilitzar- la densitat de senglar, mantenint la pressió de caça, augmentant l'efectivitat de les batudes i aplicant altres mesures on sigui necessari.** En general les poblacions poden tenir un potencial de creixement moderat aquest any, ja que la producció de fruits forestals la tardor de 2021 va ser mitjana o baixa en funció de la zona; a més, les sequeres pronunciades que moltes zones han patit en podrien limitar l'augment. La col·laboració dels caçadors és un factor clau pel control d'aquesta espècie que no té predadors naturals (el llop té efectius massa escassos per controlar tants senglars).
- **La reducció de l'excés de densitat és necessària per controlar els notables problemes que genera el senglar,** especialment els derivats dels accidents a les carreteres i dels danys als conreus, que generen importants impactes econòmics i conflictivitat social.
- **L'alta densitat també comporta riscos sanitaris. Per prevenir la Pesta Porcina Africana la Comissió Europea ha recomanat aplicar estratègies per controlar les poblacions de senglar.** Actualment la PPA afecta 11 països europeus, i s'ha aconseguit erradicar en dos més: Bèlgica i la República Txeca. A Catalunya cal estar alerta per detectar si aparegués algun cas. **Si es troba algun senglar mort sense causa aparent, no el toqueu i truqueu el més ràpid possible a Agents Rurals.** Igualment, cal aplicar bones pràctiques en la manipulació de la carn de caça, ja que augmenten els casos de triquinel·losi, tuberculosi i altres malalties.
- **No doneu mengeu als senglars, sota cap circumstància.** Està prohibit i a més, la concentració de senglars als llocs on se'ls aporta aliment afavoreix la transmissió de malalties.
- **Per prevenir danys de senglar recordeu que està disponible la [Guia de Mesures per reduir els danys causats per mamífers de la fauna salvatge](#)** on hi ha informació sobre les mesures que es poden aplicar en diferents situacions.
- Per a més informació consulteu la resolució ACC/821/2022, de 22 de març, per la qual es fixen les espècies objecte d'aprofitament cinegètic, els períodes hàbils de caça i les vedes especials per a la temporada 2022-2023 en tot el territori de Catalunya i recordeu:
 - El període hàbil per a la caça del porc senglar és el comprès entre el **4 de setembre de 2022 i el 26 de març de 2023** (ambdós inclosos).
 - **La caça del porc vietnamita ensalvatgit i els híbrids d'aquests amb senglar està autoritzada**, tant durant les batudes en període hàbil com en l'exercici de les autoritzacions excepcionals per danys. Des del 2019 aquesta espècie està inclosa al 'Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores' i per tant en queda prohibida la seva possessió.

Totes les dades del Programa de Seguiment de Senglar a Catalunya, així com altra informació rellevant sobre l'espècie, la trobareu a la nova web: www.senglar.cat

Moltes gràcies un any més per la vostra col·laboració, i bona cacera.